

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

8. studenoga 2016.*

„Uredba (EU) br. 407/2010 – Mehanizam za europsku financijsku stabilnost – Provedbena odluka 2011/77/EU – Financijska pomoć Europske unije Irskoj – Dokapitalizacija nacionalnih banaka – Pravo društava – Druga direktiva 77/91/EEZ – Članci 8., 25. i 29. – Dokapitalizacija banke sudskim rješenjem – Povećanje temeljnog kapitala bez odluke glavne skupštine i bez ponude prava prvokupa za izdane dionice postojećim dioničarima – Izdavanje novih dionica po cijeni nižoj od njihove nominalne vrijednosti“

U predmetu C-41/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio High Court (Visoki sud, Irska), odlukom od 2. prosinca 2014., koju je Sud zaprimio 2. veljače 2015., u postupku

Gerard Dowling,

Padraig McManus,

Piotr Skoczylas,

Scotchstone Capital Fund Limited

protiv

Minister for Finance

uz sudjelovanje:

Permanent TSB Group Holdings plc, prije Irish Life and Permanent Group Holdings plc,

Permanent TSB plc, prije Irish Life and Permanent plc,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič i T. von Danwitz (izvjestitelj), predsjednici vijeća, J. Malenovský, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 19. travnja 2016.,

* Jezik postupka: engleski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za G. Dowlinga, on sam, kao i G. Rudden, *solicitor*, i N. Travers, *SC*,
- za P. McManusa, on sam, kao i G. Rudden, *solicitor*, i N. Travers, *SC*,
- za P. Skoczylasa, on sam,
- za Scotchstone Capital Fund Limited, S. O'Donnell i J. Flynn, *solicitors*,
- za Permanent TSB Group Holdings plc, prije Irish Life and Permanent Group Holdings plc i Permanent TSB plc, prije Irish Life and Permanent plc, C. MacCarthy, A. Walsh, *solicitors* i P. Gallagher, *SC* kao i C. Geoghegan, *barrister*,
- za Irsku, A. Joyce, L. Williams i E. Creedon, u svojstvu agenata, uz asistenciju A. O'Neill, *BL* i E. McCullougha, *SC*,
- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Gentilija, *avvocato dello Stato*,
- za ciparsku vladu, E. Zachariadou i D. Kalli, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, J.-P. Keppenne, H. Støvlbæk, L. Flynn i A. Steiblyté, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 22. lipnja 2016.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 8., 25. i 29. Druge direktive Vijeća 77/91/EEZ od 13. prosinca 1976. o koordinaciji zaštitnih mehanizama koje, radi zaštite interesa članica i ostalih, države članice zahtijevaju od trgovačkih društava u smislu članka [54. stavka drugog UFEU-a], s obzirom na osnivanje dioničkih društava i održavanje i promjenu njihovog kapitala, a s ciljem ujednačavanja tih zaštitnih mehanizama (SL 1977., L 26, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 3.; u daljnjem tekstu: Druga direktiva).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između G. Dowlinga, P. McManusa, i P. Skoczylasa kao i društva Scotchstone Capital Fund Limited (u daljnjem tekstu: Scotchstone) i Minister for Finance (Ministar financija, Irska; u daljnjem tekstu: ministar) u vezi s ukidanjem rješenja koje je 26. srpnja 2011. (u daljnjem tekstu: rješenje) donio High Court (Visoki sud, Irska), a kojim se društvu, čiji su članovi i dioničari tužitelji u glavnom postupku, nalaže povećanje kapitala i izdavanje novih dionica u korist ministra po cijeni nižoj od njihove nominalne vrijednosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

Druga direktiva

- 3 Uvodna izjava 2. Druge direktive glasi kako slijedi:

„budući da je, kako bi se osigurala najmanja ekvivalentna zaštita i za dioničare i za vjerovnike dioničkih društava, koordinacija nacionalnih odredbi koje se odnose na njihovo osnivanje i održavanje, povećanje ili smanjenje njihovog kapitala posebno važna”.

- 4 Članak 8. stavak 1. te direktive određuje:

„Dionice se ne mogu izdati po cijeni nižoj od nominalne, ili ako ne postoji nominalna vrijednost, njihove knjigovodstvene vrijednosti.”

- 5 Sukladno članku 25. navedene direktive:

„1. O svakom povećanju kapitala mora odlučiti glavna skupština. Ova odluka i povećanje upisanog kapitala objavljuju se [...].

2. Međutim, statut ili dokument o osnivanju ili glavna skupština, čija odluka mora biti objavljena u skladu s pravilima navedenima u stavku 1., mogu odobriti povećanje upisanog kapitala do najvišeg iznosa kojeg sami odrede u skladu s najvećim iznosom određenim zakonom. Kada je to primjereno, o povećanju upisanog kapitala odlučuje, u okviru određenih granica, tijelo društva koje je za to ovlašteno. Ovlasti takvog tijela s obzirom na to mogu trajati najviše pet godina i može ih jednom ili više puta obnoviti glavna skupština, svaki put za razdoblje koje ne prelazi pet godina.

3. Ako postoji nekoliko rodova dionica, odluka glavne skupštine o povećanju kapitala navedena u stavku 1., ili ovlaštenje za povećanje kapitala iz stavka 2., ovisi o odvojenom glasovanju barem za svaki rod dioničara na čija prava utječe transakcija.

4. Ovaj se članak primjenjuje na izdavanje svih vrijednosnica koje se mogu pretvoriti u dionice ili koj[e] nose pravo na upis dionica, ali ne i na pretvorbu takvih vrijednosnica niti na izvršavanja prava upisa.”

- 6 Članak 29. Druge direktive glasi:

„1. Uvijek kada se kapital povećava za ulog u novcu, dionice moraju biti ponuđene dioničarima na temelju prava prvokupa razmjerno kapitalu koji predstavljaju njihove dionice.

[...]

4. Pravo prvokupa ne može se ograničiti ili povući statutom ili dokumentom o osnivanju. To se može, međutim, učiniti odlukom glavne skupštine. Upravno ili upravljačko tijelo mora predstaviti glavnoj skupštini pismeno izvješće koje navodi razloge za ograničenje ili povlačenje prava prvokupa te koje opravdava predloženu cijenu emisije. Glavna skupština djeluje u skladu s pravilima o kvorumu i većini navedenima u članku 40. Njezina se odluka objavljuje [...].

5. Zakoni države članice mogu predvidjeti da statut, dokument o osnivanju ili glavna skupština, djelujući u skladu s pravilima o kvorumu, većini i objavljivanju određenima u stavku 4., mogu dati ovlaštenje za ograničavanje ili povlačenje prava prvokupa tijelu društva koje je ovlašteno da odlučuje o povećanju upisanog kapitala u granicama odobrenog kapitala. To ovlaštenje ne može biti dano za razdoblje duže od ovlaštenja određenog u članku 25. stavku 2.

6. Stavci 1. do 5. se primjenjuju na izdavanje svih vrijednosnica koje se mogu pretvoriti u dionice ili koji nose pravo na upis dionica, ali ne i na konverziju takvih vrijednosnica niti na korištenje prava upisa.”

Direktiva 2001/24/EZ

- 7 Direktiva 2001/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. travnja 2001. o restrukturiranju i likvidaciji kreditnih institucija (SL 2001., L 125, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 14.) ima za cilj, kao što proizlazi iz njezine uvodne izjave 6., međusobno priznavanje mjera koje je svaka od njih poduzela kako bi se ponovno uspostavio održivi rad kreditnih institucija kojima su izdale odobrenje za rad. U tu svrhu članci 3., 9. i 10. te direktive propisuju da mjere restrukturiranja i likvidacije koje donose tijela matične države članice, u načelu, u svim drugim državama članicama proizvode učinke koje im pripisuje pravo matične države članice.

Uredba (EU) br. 407/2010

- 8 Uredba Vijeća (EU) br. 407/2010 od 11. svibnja 2010. o uspostavi Mehanizma za europsku financijsku stabilnost (SL 2010., L 118, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 3., str. 195.) temelji se na članku 122. stavku 2. UFEU-a. U skladu s uvodnim izjavama 4. i 5. te uredbe:

„(4) Produbljanje financijske krize dovelo je do ozbiljnog pogoršanja uvjeta kreditiranja u više država članica što nije moguće objasniti samo ekonomskim fundamentima. Ako se u ovom trenutku povezano s nastalom situacijom hitno nešto ne poduzme, ona bi mogla ozbiljno ugroziti financijsku stabilnost Europske unije u cjelini.

(5) Kako bi se suočilo s iznimnom situacijom izvan kontrole država članica, čini se nužnim uspostaviti stabilizacijski mehanizam Unije za zaštitu financijske stabilnosti u Europskoj uniji. Takav bi mehanizam trebao omogućiti Uniji usklađen, brz i učinkovit odgovor na akutne poteškoće u određenoj državi članici. Do njegove aktivacije doći će u kontekstu zajedničke potpore EU/Međunarodnog monetarnog fonda (MMF).”

- 9 Članak 1. navedene uredbe određuje:

„Radi očuvanja financijske stabilnosti Europske unije, ova Uredba uspostavlja uvjete i postupke na temelju kojih se financijska pomoć Unije može odobriti državi članici koja ima poteškoće ili kojoj radi izvanrednih okolnosti koje su izvan njezine kontrole prijete ozbiljne gospodarske ili financijske poteškoće, uzimajući u obzir moguću primjenu postojećeg instrumenta koji osigurava srednjoročnu financijsku pomoć bilancama država članica izvan europodručja kako je utvrđen Uredbom [Vijeća] (EZ) br. 332/2002 [od 18. veljače 2002. o uspostavi instrumenta srednjoročne financijske pomoći platnim bilancama država članica (SL 2002., L 53, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 3., str. 57.)].”

- 10 Članak 3. Uredbe br. 407/2010 glasi kako slijedi:

„1. Država članica koja traži financijsku pomoć Unije savjetuje se s Komisijom u suradnji s Europskom središnjom bankom o procjeni njezinih financijskih potreba te Komisiji i Gospodarskom i financijskom odboru dostavlja nacrt programa gospodarske i financijske prilagodbe.

2. Financijska pomoć Unije dodjeljuje se odlukom Vijeća kvalificiranom većinom na prijedlog Komisije.

3. Odluka o odobravanju zajma obuhvaća:

- (a) iznos, prosječni rok dospijeća, formulu za određivanje cijene, najveći broj obroka, razdoblje raspoloživosti financijske pomoći Unije i druga detaljna pravila potrebna za provedbu pomoći;
- (b) uvjete opće ekonomske politike povez[a]ne s financijskom pomoći Unije kako bi se ponovno uspostavila zdrava gospodarska i financijska situacija u državi članici korisnici i njezina sposobnost samofinanciranja na financijskim tržištima; navedene uvjete određuje Komisija savjetujući se s ESB-om; te
- (c) odobrenje programa prilagodbe koji je pripremila država članica korisnica kako bi ispunila ekonomske uvjete povezane s financijskom pomoći Unije.

[...]

5. Komisija i država članica korisnica sklapaju memorandum o razumijevanju u kojem se detaljno određuju opći uvjeti ekonomske politike koje je utvrdilo Vijeće. Komisija dostavlja memorandum o razumijevanju Europskom parlamentu i Vijeću.”

Provedbena odluka 2011/77/EU

- 11 Provedbena odluka Vijeća 2011/77/EU od 7. prosinca 2010. o odobravanju financijske pomoći Unije Irskoj (SL 2011., L 30, str. 34.) [neslužbeni prijevod], kako je izmijenjena Provedbenom odlukom Vijeća 2011/326/EU od 30. svibnja 2011. (SL 2011., L 147, str. 17.; u daljnjem tekstu: Provedbena odluka 2011/77), temelji se, među ostalim, na članku 3. stavku 3. Uredbe br. 407/2010. Uvodne izjave 1. do 3. te odluke glase kako slijedi:

- „(1) Irska je odnedavno pod povećanim pritiskom na financijskim tržištima, koji je odraz sve veće zabrinutosti u pogledu održivosti irskih javnih financija u svjetlu opsežnih mjera javne potpore oslabljenom financijskom sektoru. Zbog svojih prekomjernih ulaganja u tržište nekretnina i građevinske projekte, domaći bankarski sustav pretrpio je velike gubitke nakon što su se ti sektori urušili. Postojeća kriza u gospodarskom i bankarskom sektoru imala je dramatičan učinak i na irske javne financije, što je dodatno pogoršalo posljedice recesije. [...] Mjere potpore bankarskom sektoru, uključujući velike injekcije kapitala, znatno su doprinijele narušavanju stanja u javnim financijama. Trenutačna zabrinutost na tržištu prije svega je odraz činjenice da je solventnost irske države i irskog bankarskog sustava postala neraskidivo povezana tijekom krize; to je dovelo do znatnog povećanja prinosa na obveznice koje je izdala irska država, dok je domaći bankarski sustav praktično ostao odsječen od međunarodnog tržišnog financiranja.
- (2) S obzirom na te ozbiljne gospodarske i financijske poremećaje koji su izazvani iznimnim događajima izvan nadzora irske vlade, irske vlasti su 21. studenoga 2010. službeno zatražile financijsku pomoć od Europske unije, država članica čija je valuta euro i od Međunarodnog monetarnog fonda [u daljnjem tekstu: MMF] radi potpore povratku gospodarstva održivom razvoju, osiguranja zdravog bankarskog sustava i jamčenja financijske stabilnosti u Uniji i europodručju. Dana 28. studenoga 2010. postignut je sporazum na tehničkoj razini u pogledu opsežnog paketa politika za razdoblje 2010. – 2013.
- (3) Cilj nacрта programa gospodarske i financijske prilagodbe podnesenog Vijeću i Komisiji jest da se obnovi povjerenje financijskog tržišta u irski bankarski sektor i irsku državu, čime bi se gospodarstvu omogućio povratak održivom razvoju. Program sadržava tri glavna elementa radi

postizanja tih ciljeva. Kao prvo, strategiju za financijski sektor koja uključuje znatno smanjenje opsega bankarskog sektora, njegovo razduživanje i njegovo restrukturiranje, uz odgovarajuću dokapitalizaciju u mjeri u kojoj je potrebna. [...]"

12 Članak 1. navedene odluke određuje:

„1. Unija će Irskoj staviti na raspolaganje zajam u iznosu od najviše 22,5 milijardi [eura], s krajnjim prosječnim rokom dospjeća od 7 i pol godina.

[...]

4. Isplata prvog obroka ovisi o stupanju na snagu ugovora o zajmu i [Memoranduma o razumijevanju o specifičnim gospodarskim uvjetima sklopljenom između Komisije i Irske]. Sve kasnije isplate obroka zajma ovise o pozitivnoj tromjesečnoj Komisijinoj ocjeni, uz savjetovanje s [Europskom središnjom bankom; u daljnjem tekstu: ESB], o usklađenosti Irske s općim uvjetima ekonomske politike kako su definirani ovom Odlukom i Memorandumom o razumijevanju.”

13 U skladu s člankom 3. Provedbene odluke 2011/77:

„1. Odobrava se Program gospodarske i financijske prilagodbe [...] koji su pripremile irske vlasti.

2. Isplata budućih obroka ovisi o zadovoljavajućoj provedbi programa koji treba uključiti u Program stabilnosti Irske i u Nacionalni program reformi i, osobito, posebne uvjete gospodarske politike utvrđene u Memorandumu o razumijevanju. Oni osobito uključuju mjere predviđene u stavcima 4. do 9. ovog članka.

[...]

4. Irska donosi mjere opisane u stavcima 7. do 9. do kraja navedene godine, pri čemu su točni rokovi za razdoblje od 2011. – 2013. određeni u Memorandumu o razumijevanju. [...]

5. S ciljem obnove povjerenja u financijski sektor, Irska će na odgovarajući način dokapitalizirati, hitno razdužiti te temeljito restrukturirati bankarski sustav kako je predviđeno u Memorandumu o razumijevanju. U tom pogledu Irska s Europskom komisijom, ESB-om i MMF-om izrađuje i dogovara strategiju za buduću strukturu, funkcioniranje i održivost irskih kreditnih institucija kojom se utvrđuje kako će se osigurati njihova sposobnost funkcioniranja bez daljnje financijske pomoći države. [...]

[...]

7. Irska tijekom 2011., u skladu s odredbama Memoranduma o razumijevanju, usvaja sljedeće mjere:

[...]

(g) dokapitalizacija domaćih banaka do kraja srpnja 2011. (uz uvjet odgovarajuće prilagodbe s obzirom na očekivanu prodaju imovine banke Irish Life & Permanent) u skladu sa zaključcima PLAR-a i PCAR-a iz 2011. [bonitetna ocjena likvidnosti i bonitetna ocjena kapitala iz 2011.] koje je 31. ožujka 2011. objavila Irska središnja banka;

[...]”

Irsko pravo

14 Credit Institutions (Stabilisation) Act 2010 (Zakon o (stabilizaciji) kreditnih institucija iz 2010.; u daljnjem tekstu: Zakon iz 2010.) u skladu sa svojim člankom 4. ima za cilj, među ostalim:

„(a) ukloniti teške i trajne poremećaje u gospodarstvu i financijskom sustavu te teške i trajne prijetnje stabilnosti određenih kreditnih institucija u Irskoj i financijskom sustavu općenito,

(b) provesti restrukturiranje kreditnih institucija u Irskoj radi njihove financijske stabilizacije i restrukturiranja (u skladu s pravilima Unije o državnim potporama) u kontekstu Nacionalnog plana za oporavak za razdoblje od 2011. – 2014. te Programa financijske potpore [Europske unije]/MMF-a Irskoj.

[...]”.

15 Članak 7. tog zakona određuje:

„(1) Podložno stavcima 2. i 4., ministar može predložiti rješenje na temelju kojeg se relevantnoj instituciji može naložiti da (u određenom roku) poduzme radnju ili da se (u određenom razdoblju) suzdrži od poduzimanja radnje ili niza radnji čija je svrha postizanje konkretnog cilja, uključujući, među ostalim, i da se pritom ne ograničava opća primjena prethodno navedenog, jednu ili više sljedećih radnji:

(a) ne dovodeći u pitanje zakonska ili ugovorna prava prvokupa, [...] izda dionice ministru ili drugoj osobi koju je on odredio pod uvjetima koje ministar odredi u prijedlogu rješenja i po cijeni koju on odredi;

[...]

(c) poveća odobreni temeljni kapital (uključujući stvaranjem novih kategorija dionica) relevantne institucije kako bi joj se omogućilo da izda dionice ministru ili bilo kojoj drugoj osobi koju on odredi;

(d) izmijeni društveni ugovor i statute relevantne institucije [...];

[...]

(2) Ministar rješenje može predložiti samo ako, nakon savjetovanja s guvernerom [središnje banke], smatra da je donošenje rješenja na način kako je to predloženo nužno za ostvarenje cilja ovog zakona navedenog u prijedlogu rješenja.

[...]”

16 U skladu s člankom 9. stavcima 1. i 2. navedenog zakona:

„(1) Ministar, što je prije moguće nakon završetka postupaka predviđenih člankom 7. koji se odnose na predloženo rješenje, podnosi zahtjev *ex parte* [High] Courtu [(Visoki sud)] za [donošenje rješenja] sa sadržajem koji odgovara sadržaju relevantnog predloženog rješenja.

(2) [High] Court [(Visoki sud)], kada razmatra *ex parte* zahtjev na temelju stavka 1., ako utvrdi da su poštovani zahtjevi iz članka 7. te da je ministarovo mišljenje na temelju tog članka bilo utemeljeno i da nije sadržavalo nikakvu pogrešku koja se tiče prava, donosi rješenje sa sadržajem koji odgovara onom predloženom rješenju [...].”

- 17 U članku 11. Zakona iz 2010. predviđeno je da dotična relevantna institucija ili bilo koji njezin član može High Courtu (Visoki sud) podnijeti zahtjev za ukidanje rješenja. Taj sud može ukinuti rješenje samo ako smatra da nije ispunjen neki od zahtjeva iz članka 7. istog zakona ili da je mišljenje ministra na temelju stavka 2. tog članka bilo neutemeljeno ili je bilo zahvaćeno pogreškom koja se tiče prava.
- 18 Člankom 47. Zakona iz 2010. predviđeno je da se u rješenje uključi odredba sukladno kojoj svaku ovlast koju na glavnoj skupštini mogu vršiti članovi dotične relevantne institucije umjesto njih može izvršavati ministar.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 19 Permanent TSB plc, prije Irish Life and Permanent plc (u daljnjem tekstu: ILP) kreditna je institucija koja svoju djelatnost obavlja na irskom državnom području.
- 20 Permanent TSB Group Holdings plc, prije Irish Life and Permanent Group Holdings plc (u daljnjem tekstu: ILPGH) društvo je s ograničenom odgovornošću osnovano u Irskoj. ILPGH nije kreditna institucija. U razdoblju o kojem je riječ u glavnom postupku to je društvo bilo vlasnik cjelokupnog temeljnog kapitala ILP-a.
- 21 Tužitelji iz glavnog postupka članovi su i dioničari ILPGH-a.
- 22 Financijska i gospodarska kriza s kojom se Irska suočila 2008. godine imala je teške posljedice po financijsku stabilnost kako irskih banaka tako i te države članice zbog osobito snažne veze između tih banaka i te države zbog relativne veličine bankarskog sektora u odnosu na veličinu nacionalnog gospodarstva kao i velikih jamstava za dugove banaka koje je Irska dala tim domaćim bankama u toj godini.
- 23 Unatoč mjerama potpore bankarskom sektoru koje je Irska poduzela, irske su banke i dalje gubile povjerenje tržišta te se financijska situacija te države članice nastavila pogoršavati. U tim su okolnostima irske vlasti izradile program gospodarske i financijske prilagodbe za koji su 21. studenoga 2010. zatražile, među ostalim, financijsku pomoć Unije. U tom se programu Irska obvezala restrukturirati i dokapitalizirati bankarski sektor.
- 24 Provedbenom odlukom 2011/77, Vijeće je odobrilo navedeni program te je toj državi članici stavilo na raspolaganje financijsku pomoć Unije na temelju mehanizma za europsku financijsku stabilnost, uspostavljenog Uredbom br. 407/2010. Dana 16. prosinca 2010. Irska i Komisija sklopile su Memorandum o razumijevanju na temelju članka 1. stavka 4. te odluke (u daljnjem tekstu: Memorandum o razumijevanju). U skladu s obvezama preuzetima u okviru Memoranduma o razumijevanju, kao i u skladu s člankom 3. stavcima 4., 5. i 7. točkom (g) navedene odluke, ta je država članica trebala provesti dokapitalizaciju domaćih banaka do kraja srpnja 2011., na temelju rezultata bonitetne ocjene kapitala i bonitetne ocjene likvidnosti koje je objavila Central Bank of Ireland (Irska središnja banka).
- 25 Irska središnja banka te je rezultate objavila 31. ožujka 2011. godine. Guverner Irske središnje banke je na temelju tih rezultata odlukom donesenom istog dana ILP-u naložio da prikupi dodatni kapital u visini od 4 milijarde eura.
- 26 U srpnju 2011. ministar je dioničarima ILPGH-a dostavio prijedlog za olakšavanje te dokapitalizacije ILP-a, među ostalim, ulogom u visini od 2,7 milijardi eura. Taj je prijedlog odbijen na izvanrednoj glavnoj skupštini ILPGH-a održanoj 20. srpnja 2011. na kojoj je upravi tog društva dana uputa da razmotri druge mogućnosti dokapitalizacije i da, u tu svrhu, zatraži produljenje roka za dokapitalizaciju predviđenog Provedbenom odlukom 2011/77.

- 27 Na temelju članaka 7. i 9. Zakona iz 2010., ministar je izradio prijedlog rješenja za dokapitalizaciju ILP-a koji je dostavio High Courtu (Visoki sud). Taj je sud donio rješenje sukladno prijedlogu te je njime ILPGH-u naložio da u zamjenu za ulog u visini od 2,7 milijardi eura ministru izda nove dionice po cijeni dionice koju je potonji odredio, to jest, po cijeni nižoj za 10% u odnosu na srednju tržišnu cijenu na dan 23. lipnja 2011. U skladu s tim, ministar je bez odluke glavne skupštine dioničara ILPGH-a stekao 99,2% dionica tog društva. Osim toga, naloženo je povlačenje tih dionica iz kotacije na irskoj i londonskoj burzi.
- 28 Tužitelji u glavnom postupku tom su sudu, na temelju članka 11. Zakona iz 2010., podnijeli zahtjev za ukidanje rješenja. Oni su pred High Courtom (Visoki sud) tvrdili da povećanje kapitala koje proizlazi iz tog rješenja nije u skladu s člancima 8., 25. i 29. Druge direktive s obzirom na to da je provedeno bez odobrenja glavne skupštine ILPGH-a.
- 29 Ministar, kao i ILPGH i ILP odbacili su tu argumentaciju pozivajući se na Direktivu 2001/24, Uredbu br. 407/2010, Provedbenu odluku 2011/77, članke 49., 65., 107., 119., 120. i 126. UFEU-a kao i na odredbe iz glave VIII. dijela III. tog ugovora. Po njihovu mišljenju, Irska je na temelju tih odredbi prava Unije bila ovlaštena poduzeti potrebne mjere radi obrane integriteta vlastitog financijskog sustava unatoč odredbama Druge direktive. Na temelju svojih obveza koje proizlaze iz glave VIII. dijela III. navedenog ugovora i, osobito, njegovih članaka 119. i 120., ta je država članica čak morala poduzeti te mjere kako bi zajamčila sigurnost institucije od systemske važnosti za Irsku i Uniju.
- 30 Sud koji je uputio zahtjev na temelju odmjeravanja vjerojatnosti zaključio je da ILP nije mogao prikupiti zahtijevani iznos od 4 milijarde eura dioničkog kapitala ni od privatnih ulagača ni od postojećih dioničara, nakon što je izvanredna glavna skupština ILPGH-a 20. srpnja 2011. odbila ministrov prijedlog dokapitalizacije. Prema ocjeni tog suda, neprovođenje dokapitalizacije u roku predviđenom Provedbenom odlukom 2011/77 dovelo bi do insolventnosti ILP-a zbog nekoliko mogućih događaja poput velikog povlačenja depozita iz ILP-a, poziva za isplatu različitih obveznica ili prekida financiranja na temelju programa hitne pomoći za likvidnost bilo zbog kombinacije svih ili nekih od tih mogućnosti.
- 31 Osim toga, navedeni sud smatra da bi insolventnost ILP-a ne samo dioničarima prouzročila potpuni gubitak vrijednosti dionica, nego bi imala i teške posljedice za Irsku. Taj sud u tom pogledu navodi, među ostalim, veliko povlačenje depozita iz nacionalnih banaka, posljedično aktiviranje jamstva koje je Irska Država dala ILP-u kao i mogućnost potpunog ili djelomičnog povlačenja financijske potpore toj državi u okviru programa gospodarske i financijske prilagodbe zbog nepoštovanja uvjeta tog programa. Po mišljenju suda koji je uputio zahtjev, te bi posljedice za Irsku vjerojatno povećale prijetnju financijskoj stabilnosti drugih država članica i Europske unije.
- 32 U tim je okolnostima High Court of Ireland (Visoki sud) odlučio prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:
- „S obzirom na:
- (i.) [Dругу директиву];
 - (ii.) Директиву [2001/24];
 - (iii.) обвезе Ирске Државе на основу Уговора [о FEU-у] а особито чланке 49., 65., 107., 120. и главу VIII. дијела III. истог уговора;
 - (iv.) обвезе Ирске Државе на основу Програма финансијске потпоре Европске уније и MMF-а;
 - (v.) текст Проведбене одлуке 2011/77, донесене на основу Уредбе бр. 407/2010,

1. Protivi li se Drugoj direktivi u svim okolnostima, pa tako i u okolnostima ovog slučaja, rješenje koje je doneseno na temelju [članka] 9. Zakona iz 2010., slijedom mišljenja ministra o njegovoj nužnosti, ako takvo rješenje rezultira povećanjem kapitala društva bez odobrenja glavne skupštine, dodjelom novih dionica a da postojećim dioničarima nije ponuđeno pravo prvokupa istih bez odobrenja glavne skupštine, sniženjem nominalne vrijednosti dionica društva bez odobrenja glavne skupštine i, u tu svrhu, izmjenama društvenog ugovora i statuta bez odobrenja glavne skupštine?
2. Je li rješenjem koje je donio High Court [(Visoki sud)] na temelju članka 9. Zakona iz 2010. u vezi s ILPGH-om i ILP-om povrijeđeno pravo Unije?"

O zahtjevima za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka i za provođenje mjera izvođenja dokaza

- 33 Nakon iznošenja mišljenja nezavisnog odvjetnika P. Skoczylasa je 25. kolovoza 2016. podnio zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka na temelju članka 83. Poslovnika Suda. Dopisom koji je tajništvo Suda zaprimilo istog dana, društvo Scotchstone podnijelo je sličan zahtjev kao i zahtjev za provođenje mjera izvođenja dokaza na temelju članka 64. Poslovnika Suda.
- 34 U prilog svojim zahtjevima ovi tužitelji iz glavnog postupka u biti tvrde da zainteresirane osobe nisu raspravljale o presudi od 19. srpnja 2016., Kotnik i dr. (C-526/14, EU:C:2016:570), kao i o elementima na temelju kojih se predmet u kojem je donesena ta presuda razlikuje od predmeta o kojem je riječ u glavnom postupku.
- 35 U dopisu koji je tajništvo Suda zaprimilo 6. rujna 2016., društvo Scotchstone dopunilo je obrazloženje svojeg zahtjeva za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka pozivajući se na Odluku Komisije od 30. kolovoza 2016. kojom se utvrđuje da porezne povlastice u visini od 13 milijardi eura koje je Irska odobrila društvu Apple u razdoblju od 2003. do 2014. nisu bile u skladu s pravilima Unije o državnim potporama. S obzirom na tu odluku, Scotchstone smatra da je u razdoblju o kojem je riječ u glavnom postupku Irska raspolagala s financijskim sredstvima za otklanjanje ozbiljnog poremećaja svojeg gospodarstva osim onih koji proizlaze iz financijske pomoći Unije. Ta su druga financijska sredstva toj državi članici mogla dati mogućnost da dokapitalizira ILP uz odobrenje glavne skupštine ILPGH-a i u skladu s odredbama Druge direktive.
- 36 U tom pogledu treba podsjetiti da Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, u skladu s člankom 83. Poslovnika Suda, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta Suda Europske unije.
- 37 Na temelju članka 64. stavka 1. Poslovnika Suda taj sud, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, određuje mjere izvođenja dokaza rješenjem u kojem također naznačuje činjenice koje su predmet dokazivanja.
- 38 U ovom slučaju Sud smatra, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetnom slučaju raspolaže svim elementima koji su mu potrebni za odlučivanje o zahtjevu za prethodnu odluku koji mu je podnesen i da zahtjev ne mora ispitivati s obzirom na argument o kojemu se pred njim nije raspravljalo.
- 39 Slijedom navedenog, treba odbiti zahtjeve P. Skoczylasa i društva Scotchstone.

O prethodnim pitanjima

- 40 Uvodno treba istaknuti da iako iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da se on odnosi na tumačenje članka 8. stavka 1. kao i članaka 25. i 29. Druge direktive, na temelju navoda iz tog zahtjeva ne mogu se utvrditi druge odredbe prava Unije kojima bi se, po mišljenju suda koji je uputio zahtjev, mogle protiviti mjere poput rješenja.
- 41 Članak 8. Druge direktive zabranjuje da se dionice izdaju po cijeni nižoj od nominalne vrijednosti ili, ako ne postoji nominalna vrijednost, svoje knjigovodstvene vrijednosti. Članak 25. te direktive propisuje da, u načelu, o svakom povećanju kapitala društva mora odlučiti njegova glavna skupština. Članak 29. navedene direktive određuje, u biti, da dionice u slučaju takvog povećanja kapitala moraju biti ponuđene postojećim dioničarima na temelju prava prvokupa.
- 42 Kad je riječ o rješenju, iz spisa dostavljenog Sudu proizlazi da je ono imalo za učinak izdavanje dionica ILPGH-a po cijeni nižoj od njihove nominalne vrijednosti kao i povećanje temeljnog kapitala tog društva, uz ukidanje prava prvenstva pri upisu novih dionica bez odobrenja glavne skupštine tog društva. Stoga je nesporno da zahtjevi iz prethodne točke u ovom slučaju nisu primijenjeni.
- 43 U tim okolnostima, dva postavljena pitanja, koje valja ispitati zajedno, treba shvatiti na način da sud koji je uputio zahtjev u biti želi saznati treba li članak 8. stavak 1. kao i članak 25. i članak 29. Druge direktive tumačiti na način da im se protivi mjera, poput rješenja o kojem je riječ u glavnom postupku, koja je donesena u situaciji ozbiljnog poremećaja gospodarstva i financijskog sustava države članice koji je prijetnja financijskoj stabilnosti Unije i čiji je učinak povećanje kapitala dioničkog društva, bez odobrenja njegove glavne skupštine, izdavanjem novih dionica po cijeni nižoj od njihove nominalne vrijednosti i bez prava prvenstva pri upisu novih dionica postojećih dioničara.
- 44 U tom pogledu, iz podataka koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da je rješenje doneseno u kontekstu financijske i gospodarske krize koji je Irsku naveo da u 2008. da velika jamstva domaćim bankama pogođenima tom krizom i, da na kraju 2010., kada se financijska situacija tih banaka nastavila pogoršavati i ugrožavati i financijsku stabilnost te države članice, zatraži financijsku pomoć Unije istovremeno se obvezavši da će restrukturirati i dokapitalizirati domaći bankarski sektor.
- 45 Po mišljenju suda koji je uputio zahtjev ta situacija ozbiljnih poteškoća domaćeg gospodarstva nalagala je, zbog nemogućnosti ILP-a da sam ostvari dokapitalizaciju, kako je predviđena, među ostalim, Memorandumom o razumijevanju za kraj srpnja 2011., intervenciju Irske Države kako bi se izbjegla insolventnost tog društva koja prijeti kako financijskoj stabilnosti te države članice tako i financijskoj stabilnosti drugih država članica Unije.
- 46 Dokapitalizacija domaćih banaka, među kojima je bio ILP, za 31. srpanj 2011. bila je i člankom 1. stavkom 4. i člankom 3. stavcima 2., 4., 5. i 7. točkom (g) Provedbene odluke 2011/77 predviđena kao uvjet za isplatu financijske pomoći Irskoj. Ta financijska pomoć, u skladu s uvodnim izjavama 4. i 5. kao i člankom 1. Uredbe br. 407/2010 – koja je i sama donesena na temelju članka 122. stavka 2. UFEU-a koji, među ostalim, ima za svrhu omogućiti suočavanje s „izvanrednim okolnostima” – hitna je mjera namijenjena očuvanju financijske stabilnosti Unije.
- 47 Točno je da je radi dokapitalizacije ILP-a rješenjem naloženo povećanje kapitala ILPGH-a. Međutim, člankom 3. stavkom 7. točkom (g) Provedbene odluke 2011/77 propisana je dokapitalizacija domaćih banaka, među kojima je bio i ILP, a da pritom nisu navedena sredstva koja treba upotrijebiti u tu svrhu. Stoga irske vlasti nisu bile dužne dati izravan ulog u temeljni kapital ILP-a već su tu dokapitalizaciju mogle provesti povećanjem kapitala ILPGH-a.
- 48 Osim toga, kao što je istaknuto u točkama 30. i 31. ove presude, sud koji je uputio zahtjev, temeljem odvagivanja interesa o kojima je riječ, došao je do zaključka da je nakon odluke izvanredne glavne skupštine ILPGH-a od 20. srpnja 2011. o odbijanju ministrova prijedloga dokapitalizacije, rješenje bilo

jedini način da se u roku predviđenom Provedbenom odlukom 2011/77 osigura dokapitalizacija ILP-a koja je nužna da se izbjegne insolventnost te financijske institucije i time spriječi ozbiljna prijetnja financijskoj stabilnosti Unije.

- 49 Sukladno njezinoj uvodnoj izjavi 2., cilj Druge direktive je najmanja ekvivalentna zaštita i za dioničare i za vjerovnike dioničkih društava. Stoga, kao što su ILPGH i ILP kao i Irska naveli u svojim očitovanjima podnesenima Sudu, mjere propisane tom direktivom u vezi s osnivanjem kao i održavanjem, povećanjem i smanjenjem kapitala tih društava jamče navedenu zaštitu od akata tijelâ tih društava te se stoga odnose na njihovo redovno poslovanje (vidjeti, po analogiji, presudu od 19. srpnja 2016., Kotnik i dr., C-526/14, EU:C:2016:570, t. 86. i 87.).
- 50 Međutim, kao što proizlazi iz točaka 44. do 48. ove presude, rješenje nije akt koji tijelo dioničkog društva donosi u okviru njegova redovnog poslovanja, već je izvanredna mjera nacionalnih vlasti kojoj je cilj povećanjem kapitala izbjeći insolventnost takvog društva koja bi, po mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ugrozila financijsku stabilnost Unije. Zaštita koju Druga direktiva pruža dioničarima i vjerovnicima dioničkog društva u pogledu njegova temeljnog kapitala ne proteže se na takvu nacionalnu mjeru donesenu u situaciji ozbiljnih poteškoća gospodarstva i financijskog sustava države članice koja ima za cilj otkloniti sistemsku prijetnju financijskoj stabilnosti Unije koja proizlazi iz nedostatnosti dioničkog kapitala predmetnog društva.
- 51 Stoga se odredbama Druge direktive ne protivi izvanredna mjera u vezi s temeljnim kapitalom dioničkog društva, kao što je rješenje, koju su nacionalne vlasti donijele u situaciji ozbiljnih poteškoća gospodarstva i financijskog sustava države članice bez odobrenja glavne skupštine tog društva te s ciljem izbjegavanja sustavnog rizika i osiguranja financijske stabilnosti Unije (vidjeti, po analogiji, presudu od 19. srpnja 2016., Kotnik i dr., C-526/14, EU:C:2016:570, t. 88. od 90.).
- 52 Taj zaključak ne može dovesti u pitanje okolnost da se rješenje, kao što to tvrde tužitelji u glavnom postupku, može kvalificirati ne kao „sudska mjera” nego kao „privremena upravna odluka”. Naime, iz dviju prethodnih točaka proizlazi da se Drugoj direktivi, u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, ne protivi donošenje mjere kao što je rješenje pri čemu je priroda nacionalnog tijela koje je navedeno rješenje donijelo u tom pogledu nebitna.
- 53 Suprotno onomu što tvrde tužitelji u glavnom postupku, prethodno tumačenje ni na koji način nije nespojivo s onim Suda iz presude od 12. ožujka 1996., Pafitis i dr. (C-441/93, EU:C:1996:92). Naime, elementi navedeni u točkama 44. do 48. ove presude prave razliku između situacije o kojoj je riječ u glavnom postupku i predmeta u kojem je donesena presuda od 12. ožujka 1996., Pafitis i dr. (C-441/93, EU:C:1996:92), koji je obilježavala insolventnost samo jedne banke. Iako je Sud presudio da se Druga direktiva nastavlja primjenjivati na „uobičajene mjere restrukturiranja” (presuda od 12. ožujka 1996., Pafitis i dr., C-441/93, EU:C:1996:92, t. 57.), nije se, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 45. svojeg mišljenja, međutim izjasnio o izvanrednim mjerama restrukturiranja kao što je rješenje kojima je, u situaciji ozbiljnih poteškoća nacionalnog gospodarstva i financijskog sustava države članice, cilj izbjeći propast banke kako bi se zajamčila financijska stabilnost u Uniji.
- 54 Osim toga, kao što su ILPGH i ILP kao i Irska istaknuli u svojim očitovanjima podnesenima Sudu, nacionalne mjere koje su osporavane u predmetu Pafitis i dr. (C-441/93, EU:C:1996:92) donesene su u razdoblju 1986. – 1990., a Sud je svoju presudu donio 12. ožujka 1996., dakle mnogo prije početka treće faze provedbe ekonomske i monetarne unije s uvođenjem eura, uspostavom eurosustava i povezanim izmjenama Ugovorâ Unije. Iako postoji očit javni interes za osiguranje snažne i dosljedne zaštite dioničara i vjerovnika u Uniji, ne može se smatrati da taj interes u svim okolnostima prevladava nad općim interesom koji se sastoji od jamčenja stabilnosti financijskog sustava koji je uspostavljen tim izmjenama (vidjeti u tom smislu presudu od 19. srpnja 2016., Kotnik i dr., C-526/14, EU:C:2016:570, t. 91.).

- 55 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljena pitanja treba odgovoriti tako da članak 8. stavak 1. kao i članak 25. i članak 29. Druge direktive treba tumačiti na način da im se ne protivi mjera, poput rješenja o kojem je riječ u glavnom postupku, koja je donesena u situaciji ozbiljnih poteškoća gospodarstva i financijskog sustava države članice koji je prijetnja financijskoj stabilnosti Unije i čiji je učinak povećanje kapitala dioničkog društva, bez odobrenja njegove glavne skupštine, izdavanjem novih dionica po cijeni nižoj od njihove nominalne vrijednosti i bez prava prvenstva pri upisu novih dionica postojećih dioničara.

Troškovi

- 56 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 8. stavak 1. kao i članak 25. i članak 29. Druge direktive Vijeća 77/91/EEZ od 13. prosinca 1976. o koordinaciji zaštitnih mehanizama koje, radi zaštite interesa članica i ostalih, države članice zahtijevaju od trgovačkih društava u smislu članka [54. stavka 2. UFEU-a], s obzirom na osnivanje dioničkih društava i održavanje i promjenu njihovog kapitala, a s ciljem ujednačavanja tih zaštitnih mehanizama, treba tumačiti na način da im se ne protivi mjera, poput rješenja o kojem je riječ u glavnom postupku, koja je donesena u situaciji ozbiljnih poteškoća gospodarstva i financijskog sustava države članice koji je prijetnja financijskoj stabilnosti Unije i čiji je učinak povećanje kapitala dioničkog društva, bez odobrenja njegove glavne skupštine, izdavanjem novih dionica po cijeni nižoj od njihove nominalne vrijednosti i bez prava prvenstva pri upisu novih dionica postojećih dioničara.

Potpisi